

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

แชร์ชม้อย เป็นธุรกิจเงินนอกระบบประเภทหนึ่งที่มีลักษณะการระดมเงินจากบุคคลที่มีความรู้จักและคุ้นเคยกันมาก่อน เหมือนอย่างธุรกิจเงินนอกระบบโดยทั่วไป แต่แชร์ดังกล่าวได้รับความสนใจในการเข้าร่วมลงทุนจากประชาชนในหลายสาขาอาชีพนับหมื่นคน จากการศึกษาถึงโครงสร้างของผู้เข้าร่วมลงทุนในแชร์ชม้อยพบว่า ผู้ลงทุนส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการที่มีรายได้ประจำและมีฐานะเงินเดือนที่ต่ำกว่าอาชีพอื่น ๆ จึงมีขีดความสามารถในการหารายได้และโอกาสในการลงทุนค่อนข้างต่ำกว่าอาชีพอื่น ๆ ดังนั้นการลงทุนกับแชร์ชม้อยซึ่งให้ผลตอบแทนในอัตราที่สูงจึงเป็นสิ่งล่อใจที่ทำให้สามารถมีรายได้พิเศษจากผลตอบแทนมากกว่าการลงทุนใด ๆ ในธุรกิจแทบทุกประเภท แต่การลงทุนกับแชร์ชม้อยได้กำหนดมูลค่าหุ้นไว้ค่อนข้างสูง (1 คันธมูลค่า 160,500 บาทและต่ำสุด 1 ล้อมมูลค่า 40,125 บาท) ดังนั้นผู้ลงทุนที่มีอายุ วัยกลางคนขึ้นไปซึ่งมีระดับรายได้ปานกลางจนถึงระดับสูงกว่านั้น จึงจะสามารถลงทุนกับแชร์ชม้อยได้

จากการสำรวจพบว่า ผู้ลงทุนส่วนใหญ่จะมีการลงทุนวงเงินระดับต่ำกว่า 160,500 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ลงทุนในระดับนี้จะเป็นพวกข้าราชการ รัฐวิสาหกิจและลูกจ้างบริษัทเอกชน ในขณะที่ผู้ที่มีอาชีพค้าขาย แม่บ้าน รวมทั้งข้าราชการทหารและตำรวจ มักจะลงทุนในระดับสูง ทั้งนี้จากการสำรวจทัศนคติต่อความเสี่ยงโดยอาศัยความคุ้นเคยต่อการลงทุน และระยะเวลาของการเข้าร่วมลงทุนพบว่า อาชีพรับราชการทหารจะมีความคุ้นเคยกับแชร์ชม้อยมากกว่าอาชีพอื่น ๆ จึงมีการประเมินความเสี่ยงต่ำและลงทุนในแชร์ชม้อยเป็นสัดส่วนที่สูง กอปรกับข่าวเกี่ยวกับมีนักการเมืองและทหารให้การสนับสนุน ทำให้นักลงทุนบางกลุ่มลงทุนโดยอาศัยกลุ่มอาชีพทหารและตำรวจด้วย สำหรับการพึ่งพาเงินลงทุนในแชร์ชม้อยพบว่า ผู้ลงทุนในระดับต่ำมีการพึ่งพาเงินลงทุนจากเงินออมเพียงแหล่งเดียว ในขณะที่ผู้ลงทุนในระดับสูงมักจะมีการพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากเงินออมและแหล่งอื่นด้วย โดยกู่จากสถาบันการเงินในระบบและนอกระบบรวมทั้งขายทรัพย์สินเพื่อมาลงทุน ซึ่งประเด็นนี้ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเงินในและนอกระบบ ทั้งในลักษณะของการพึ่งพากันและในลักษณะของการแข่งขันกับเงินในระบบ แต่ไม่อาจทราบได้แน่ชัดว่าปริมาณเงินที่เกี่ยวข้องนี้มีมากน้อยเพียงใด สำหรับการลงทุนในหลักทรัพย์อื่น ๆ พบว่า ผู้ลงทุนส่วนใหญ่มีการกระจายการลงทุนในทรัพย์สินทางการเงินมากกว่าที่จะทุ่มลงทุนในแชร์ชม้อยเพียงอย่างเดียว

โดยรูปแบบทรัพย์สินทางการเงินที่ได้รับความนิยมสูงสุดได้แก่ การฝากเงินกับ ธนาคารพาณิชย์ รองลงมาได้แก่ การเล่นแชร์ สลากออมสิน พันธบัตรรัฐบาล เล่นหุ้น ตามลำดับ

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนในแชร์ช้อย ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 กรณีคือ กรณีแรก การลงทุนในแชร์ช้อยต่อทรัพย์สินทางการเงินทั้งหมด กรณีที่สอง การลงทุนในแชร์ช้อยต่อทรัพย์สินทางการเงินและทรัพย์สินถาวร และกรณีที่สามเป็นการลงทุนในแชร์ช้อยต่อทรัพย์สินทางการเงิน ทรัพย์สินถาวร และรายได้ ซึ่งผลการทดสอบพบว่า ความมั่งคั่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนในทิศทางตรงข้าม กล่าวคือ เมื่อผู้ลงทุนมีความมั่งคั่งเพิ่มขึ้น จะมีการกระจายการลงทุนไปยังหลักทรัพย์หลายชนิด และจะลงทุนในแชร์ช้อยเป็นสัดส่วนที่ลดลงเมื่อเทียบกับผู้มีความมั่งคั่งต่ำกว่า สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวกับทัศนคติต่อการลงทุนซึ่งได้แก่ ความคุ้นเคยในการลงทุนและระยะเวลาในการลงทุนพบว่า มีอิทธิพลต่อการลงทุนเช่นกันกล่าวคือ ถ้าหากนักลงทุนมีความคุ้นเคยกับแชร์ช้อยและมีประสบการณ์ในการลงทุนมานานและติดต่อกัน จะประเมินความเสี่ยงในการลงทุนต่ำ จึงลงทุนในแชร์ช้อยในสัดส่วนที่สูง โดยเฉพาะอาชีพรับราชการทหารและตำรวจพบว่า จะมีการลงทุนสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพนี้มีความคุ้นเคยกับแชร์ช้อยและมีการลงทุนมานานและได้รับผลตอบแทนอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้ลงทุนมากกว่าอาชีพอื่น ๆ ส่วนปัจจัยอายุซึ่งแทนวัฏจักรรายได้ของชีวิต (Life-cycle income) ก็พบเช่นเดียวกันว่า มีอิทธิพลต่อการลงทุนโดยผู้ลงทุนที่มีอายุ 40-50 ปี จะมีการลงทุนในแชร์ช้อยมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากวัยนี้สามารถหารายได้มากกว่าวัยอื่น ๆ ส่วนผู้ลงทุนที่มีอายุ 50-60 ปีหรือผู้ที่ปลดเกษียณจะมีการลงทุนในแชร์ช้อยน้อยกว่าวัยอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากวัยนี้ไม่สามารถหารายได้อีกต่อไปจึงต้องเก็บเงินไว้ใช้ในยามชรา และจำต้องหลีกเลี่ยงความเสี่ยงโดยปริยาย ดังนั้นการลงทุนในแชร์ช้อยจึงมีน้อย ส่วนความแตกต่างของระดับการศึกษาที่พบว่า มีอิทธิพลต่อการลงทุน ทั้งนี้ผู้ลงทุนที่มีการศึกษาสูง (ระดับปริญญาตรี) จะมีการลงทุนในแชร์ช้อยเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง

สำหรับการศึกษาความต้องการลงทุนในแชร์ช้อยโดยจำแนกตามระดับความมั่งคั่งต่ำและสูงมี 3 กรณีคือ กรณีที่หนึ่งเมื่อจำแนกความมั่งคั่งในรูปทรัพย์สินทางการเงินเพื่อลงทุนในแชร์ช้อยพบว่า ปัจจัยความมั่งคั่งมีอิทธิพลต่อการลงทุนในทิศทางตรงข้าม ทั้งนี้ผู้ลงทุนที่มีทรัพย์สินทางการเงินต่ำจะมีสัดส่วนการลงทุนในแชร์ช้อยเป็นสัดส่วนที่สูง เนื่องจากโอกาสในการลงทุนในหลักทรัพย์อื่นได้น้อยกว่า ส่วนตัวแปรหุ่น (dummy variable) ที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนพบว่า อาชีพรัฐวิสาหกิจ จะมีการลงทุนในแชร์ช้อยน้อยกว่าอาชีพอื่น ๆ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะอาชีพนี้มีความคุ้นเคยกับแชร์ช้อยน้อยกว่าอาชีพอื่น ๆ ตลอดจนมีระยะเวลาในการลงทุนไม่นานนัก

จึงประเมินความเสี่ยงในแชร์ช้อยสูง เป็นผลให้มีสัดส่วนในการลงทุนน้อย นอกจากนี้ นักลงทุนที่เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่จะมีอายุในวัยหนุ่ม ระดับรายได้และทรัพย์สินทางการเงินยังมีน้อย ความสามารถในการลงทุนจึงอยู่ในระดับต่ำ แต่สำหรับกรณีความมั่งคั่งสูงกลับพบว่า อาชีพรับราชการทหารและตำรวจมีอิทธิพลต่อการลงทุน กล่าวคือ อาชีพข้าราชการทหารและตำรวจจะมีการลงทุนในแชร์ช้อย เป็นสัดส่วนที่สูง ทั้งนี้ เพราะอาชีพนี้มีความคุ้นเคยกับแชร์ช้อยและมีการลงทุนมานานติดต่อกัน

สำหรับในกรณีที่สอง เมื่อจำแนกความมั่งคั่งในรูปทรัพย์สินทางการเงินและทรัพย์สินถาวรในระดับต่ำและสูงพบว่า ตัวแปรความมั่งคั่งมีอิทธิพลต่อการลงทุนในทิศทางตรงข้าม สำหรับกรณีผู้มีความมั่งคั่งต่ำพบว่า อาชีพรัฐวิสาหกิจมีสัดส่วนการลงทุนน้อยกว่าอาชีพอื่น ๆ นอกจากนี้ การศึกษาก็มีอิทธิพลต่อการลงทุนด้วย โดยการศึกษาในระดับสูง (ปริญญา) จะมีการลงทุนน้อยกว่าการศึกษาในระดับอื่น แต่สำหรับในกรณีที่มีความมั่งคั่งสูงพบว่า อาชีพข้าราชการทหารและตำรวจจะมีการลงทุนในแชร์ช้อย สูงกว่าอาชีพอื่น ๆ

สำหรับกรณีที่สามซึ่งจำแนกตามระดับความมั่งคั่งตามทรัพย์สินทางการเงิน ทรัพย์สินถาวรและรายได้พบว่า ให้ผลเช่นเดียวกับกรณีที่สอง

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการลงทุนในแชร์ช้อยมีลักษณะอย่างไรขึ้นอยู่กับความสามารถในการลงทุน (รายได้หรือความมั่งคั่ง) ดังนั้นการออกกฎหมายจึงเป็นเพียงมาตรการหนึ่งที่น่ามาใช้ เพื่อปราบปรามมิให้มีการประกอบธุรกิจเงินต่อเงิน ซึ่งอาจไม่สามารถแก้ปัญหาการเข้าร่วมลงทุนในธุรกิจดังกล่าวได้อย่างสิ้นเชิง ตรงรายใดที่ยังมีความกดดันในการหารายได้พิเศษมาเสริม และมีคนที่เข้าใจจิตวิทยาข้อนี้มิวัชคิคิดโครงการที่น่าเชื่อถือขึ้นมาหาเงิน ตลาดเงินนอกระบบในลักษณะนี้ก็อาจจะเกิดขึ้นได้อีก เพียงแต่มีการเปลี่ยนโฉมหน้าออกไปซึ่งจะแอบแฝงมาในรูปแบบต่าง ๆ ตามแต่สถานการณ์ และเรื่องราวต่าง ๆ ก็จะจบลงคล้าย ๆ กัน ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหามาตรการอื่นมาเสริมเพื่อมิให้เงินทุนไหลไปสู่ นอกระบบในรูปแบบดังกล่าว จึงขอเสนอแนะนโยบายจากผลการศึกษา ดังนี้

1. จากการศึกษาพบว่า รายได้หรือความมั่งคั่งมีอิทธิพลต่อการลงทุนในแชร์ช้อยมากที่สุด โดยเฉพาะผู้ที่มีรายได้ประจำและขีดความสามารถในการหารายได้ต่ำและมีแรงกดดันในการหารายได้เพิ่มเติม รัฐบาลควรจะได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและพัฒนาเครื่องมือทางการเงินใหม่ ๆ ให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อเป็นการดึงดูดใจให้นักลงทุนที่ต้องการผลตอบแทนสูงเข้ามาลงทุน โดยไม่ต้องไปลงทุนในตลาดเงินนอกระบบ โดยอาจจะออกตั๋วสัญญาใช้เงินในรูปแบบของการจ่ายผล

ตอบแทนเป็นเงินรางวัลแทนการจ่ายผลตอบแทนในรูปอัตราดอกเบี้ย แต่ให้มีลักษณะพิเศษคือ ผู้ลงทุนสามารถเปลี่ยนมือได้ เช่นเดียวกับตัวสัญญาใช้เงินเพื่อให้มีสภาพคล่องสูง และกำหนดให้มีการคืนเงินต้นเมื่อถึงกำหนดได้ เช่นเดียวกับสลากออมสิน แต่มีการให้อัตราผลตอบแทนมากกว่าสลากออมสิน ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะเป็นการชี้ช่องทางในการหาแหล่งลงทุนที่จะช่วยลดบทบาทของการลงทุนในตลาดเงินนอกระบบให้กลับเข้าสู่ระบบการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากการศึกษาชี้ให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าทัศนคติต่อความเสี่ยงมีอิทธิพลต่อการลงทุนกล่าวคือ นักลงทุนที่มีความคุ้นเคยกับแชร์ช้อยและมีการลงทุนมาเป็นเวลานานติดต่อกันมีการประเมินความเสี่ยงต่ำ จึงทำให้มีการลงทุนในแชร์ช้อยเป็นสัดส่วนที่สูง ซึ่งวิธีการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว มิได้อยู่บนรากฐานของความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติต่อความเสี่ยงที่ถูกต้อง ดังนั้นจึงควรมีมาตรการในการให้ข่าวสารข้อมูลที่ต้องตามความเป็นจริง เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบอย่างเร่งด่วน มิใช่ปล่อยให้เหตุการณ์ลุกลามใหญ่โตแล้วจึงหาทางแก้ไข

3. นโยบายในด้านอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ของสถาบันการเงินในระบบถูกกำหนดโดยรัฐบาลซึ่งมีอัตราอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินนอกระบบ การปล่อยให้ตลาดเงินดำเนินไปโดยเสรีในทุก ๆ ด้านโดยไม่มีการแทรกแซงจากรัฐบาล ทั้งในด้านของการกำหนดอัตราดอกเบี้ย รวมทั้งการจำกัดการเข้าสู่ตลาดของกิจกรรมบางอย่างที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ เช่น การให้สินเชื่อผู้กู้ยืมขนาดเล็ก รวมทั้งอาจจำเป็นต้องยอมให้ธุรกิจการเงินนอกระบบมีการจดทะเบียนและอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของทางการ ทั้งนี้เพื่อจะช่วยลดบทบาทของตลาดเงินนอกระบบลง

ประเด็นสำคัญที่ควรจะทำการศึกษาต่อไปในอนาคตคือ

ก) การศึกษานี้ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้ลงทุนในแชร์ช้อยเท่านั้น โดยไม่พิจารณาบุคคลอื่นที่มีได้เข้าร่วมลงทุน ซึ่งอาจได้ข้อสรุปที่ไม่ชัดเจนนัก รวมทั้งไม่สามารถชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมของประชาชนทั้งหมดต่อการลงทุนในแชร์ช้อย ดังนั้นผู้ที่ต้องการศึกษาพฤติกรรมตลาดเงินนอกระบบประเภทใดประเภทหนึ่ง จึงควรจะตระหนักความสำคัญของผู้ที่ไม่ลงทุนด้วย ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมของผู้ลงทุนและไม่ลงทุนได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ข) ในการศึกษาตามข้อ ก จะมีประโยชน์ต่อการนำเครื่องมือ และเทคนิคใหม่ ๆ เช่น วิธี Logit Analysis โดยตัวแปรตามจะมีเพียง 0 และ 1 ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้ลงทุนจริง ๆ

ค) ควรจะได้มีการปรับปรุงรูปแบบของอรรถประโยชน์ที่จะใช้ให้อยู่ในรูปแบบอื่น ๆ รวมทั้งปรับปรุงวิธีการวัดทัศนคติต่อความเสี่ยงในลักษณะอื่น ๆ